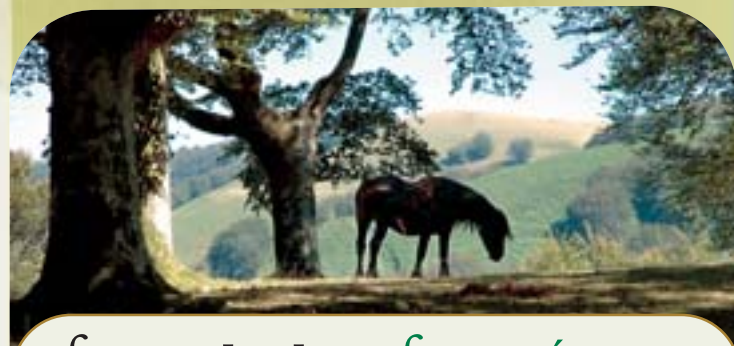

BIDEGORRI DE ARDITURRIko BIDEGORRIA

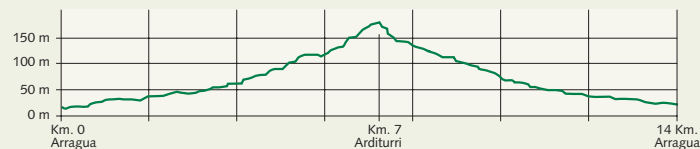
Arditurriko Bidegorria naturarekin eta historiarekin bat eginez zabalik dagoen atea da; Paisaia aberatsa eta anitza duten lurraldeetara garamatzen bide leun honek edonon liluratzeko du. Ordu gutxi batzuetan, bi mila urte baino gehiagoko historia duen bidea zeharkatzen uzten digun Bidegorri hau Oiartzunen dago eta oinezkoentzako eta txirrindularientzako bakarrik dago irekita. Bidegorria Oiartzun osoa zeharkatuz, hain ikusgarria den Aiako Harriaren magalean amaitzen da. Oiartzun ibaiarekin bat egiten duen bide honek, trenbide zahar baten ibilbidea jarraitzen du, aitzinean erromatarrek Arditurriko meategietatik itsasora mineralak eramateko erabiltzen zutena. Egun, Bidegorria Oiartzungo harana zeharkatzen eta naturarekin bat egiten duen bidea da.

El bidegorri de Arditurri es una puerta abierta al encuentro con la naturaleza y la historia, un suave pasaje de evasión hacia territorios que cautivan con su riqueza y variedad paisajística. Situado en el término municipal de Oiartzun, este camino exclusivo para peatones y ciclistas permite recorrer en unas pocas horas una distancia que abarca más de 2.000 años de historia. El bidegorri cruza todo el municipio y finaliza a los pies de la imponente Aiako Harria y transcurre paralelo al río Oiartzun, sobre el antiguo trazado ferroviario que unía las minas de Arditurri - explotadas desde el siglo I por los romanos - con el puerto de Pasaia. En la actualidad, es un camino verde plenamente integrado en la naturaleza del valle de Oiartzun.

fitxa teknikoa ficha técnica

IBILBIDEAREN PROFILA / perfil del recorrido

IBILBIDEA RECORRIDO
14 km.
(Joan-etorria ida y vuelta)

IRAUPENA DURACIÓN
3,5 h.
1,15 h.

malda desnivel
165 m.
%2'2 (batz bestekoa)
2'2% (de media)

zailtasuna dificultad
ERRAZA
fácil

1 IBI LBIDE BOTANIKOA

Ibilbideko lehen kilometroetan, Ugaldetxo eta Altzibar auzoen artean, 125 landare espezie desberdin bizi diren gunetik igarotzen da Bidegorria, ibilbide botaniko batean bilakatuz. Txangozaleak landareen eboluzioa ezagutzeko aukera izango du, antzinako zuhaitzetatik hasita ia eboluzio gehien izan duten landareetaraino. Honela, ia eboluziorik eduki ez duen Idi-Bihotz zuhaitzatik hasita, magnoliak, erramuak eta platanok ikusiz, eboluzio gehien izan duen landarearaino iritsiz, gorosti urdinera.

RUTA BOTÁNICA

En los primeros kilómetros de recorrido, los que unen los barrios de Ugaldetxo y Altzibar, el bidegorri atraviesa una rica ruta botánica en la que conviven 125 especies de plantas. El paseante se verá inmerso en una cadena evolutiva del mundo vegetal, partiendo del árbol más primitivo, el apenas evolucionado Tulipero de Virginia, pasando por magnolias, laureles y plátanos, hasta llegar al Acebo Azul, el vegetal más evolucionado.

Beste gune interesgarri batzuk / otros puntos de interés

- A** MENDIBILEKO TXARA / TXARA DE MENDIBIL
Harizti honetan egurra lantzen zuten zuzenean antzinean. Haritzen eta lizarren txara hori pikniko eremu bateraino eta udal igerilekuetaraino iristen den ibilbide batek zeharkatzen du. Robledal en el que antaño se trabajaba la madera directamente. Esta txara de robles y fresnos es atravesada por un sendero que lleva hasta un área de pic-nic y las piscinas municipales.
- B** LUBERRI. OIARTZUNGO INTERPRETATIO GEOLOGIKOKO ZENTROA / CENTRO DE INTERPRETACIÓN GEOLOGICA DE OIARTZUN.
Pagoaldea pol. 41-42. (Ergoien). 20180 Oiartzun
Tel: 943 26 05 93 / 94
www.luberri.org
info@luberri.org
- C** HMT HERRI MUSIKAREN TXOKOA - CENTRO DE LA MÚSICA POPULAR.
Tornola, 6 (Ergoien).
20180 Oiartzun
Tel / Fax: 943 49 35 78
www.herrimusika.org
herrimusika@herrimusika.org

fauna / fauna

Ibilbide osoan animalien espezie ugari topa dezakegu. Zenbait ugaztun, "betizu" behia, esate baterako, askatasunean hazten dira; "latxa" ardia, oso ugaria eta sakabanatuta bizi da; "pottokak" zaldien arraza ere ikus dezakegu, hotz eta hezetan baldintzetara egokitu dauden mendiko zaldi txikiak. Bestalde, zapelatz liztorjalea eta sai aruntaren antzeko hegaztiak edo anfibioak ere topa ditzakegu: baso-igel gorria eta hegoaldeko igela, toki hezeetan.

A lo largo del recorrido podemos encontrar un amplio abanico de especies animales. Mamíferos como la vaca "betitsu", que se cría en libertad; la oveja "latxa", muy abundante y dispersa; la raza equina de las "pottokak", pequeños caballos de montaña adaptados a las condiciones de frío y humedad. Aves como el halcón abejero y el buitre común, o anfibios como la rana bermeja y la ranita meridional en las zonas húmedas.

2 UGARTeko ERROTA

Arditurriko bidegorria errotez, dorrez eta burdinolaz inguratuta dago eta duela hainbat mende eremu hark bizi izan zuen jardura biziarekin lotura zuzena izan duela argi ikus daiteke. Horien guztien artean aipatu beharrekoa da Ugarteko Errota, haren edertasun arkitektonikoagatik, eta ondo zainduta dagoelako. Altzibar auzoan dago, Oiartzun ibaiaren ertzean eta antzinako burdinolaren zati gisa oraindik zutik dago.

MOLINO DE UGARTE

El bidegorri de Arditurri está jalonado de molinos, torreones y ferrerías que suponen un contacto directo con la intensa actividad que registró la zona siglos atrás. Entre todos ellos destaca el Molino de Ugarte por su belleza arquitectónica y su buen estado de conservación. Sito en el barrio de Altzibar, a orillas del río Oiartzun, queda en pie como parte de una antigua ferrería.

3 OIARTZUN IBAIA

Oiartzungo ibaia bizitza da. Txango osoan etengabeko presentzia du eta Bidegorriaren bazterrean doa denbora oro. Erreka nagusiak bat egitetik sortzen da, Aiako Harria eta Bianditzetik datozen urak bilduz. Ibilbide hori egiteko lagunik onena da ibai hau, bai bere freskotasunagatik baita uharren soinu lasaigarriari esker ere.

RÍO OIARTZUN

Presencia constante durante el paseo, el río Oiartzun se muestra como un cristalino foco de vida en su fluir junto al bidegorri. Formado de la fusión de los principales arroyos, este río que recoge las aguas provenientes de Aiako Harria y el monte Bianditz representa la mejor compañía para este trayecto por su frescura y el relajante sonido de sus torrentes.

4 ARDITURRIKO MEATEGIAK MINAS DE ARDITURRI

Ibilbidearen azken zatian, Arditurria iritsiko gara. 1986. urtean bertan behera utzi zuten hogeiki mendeko historia zuen meatzeen erauzketa da eta oraindik ere ikusgai daude azpiegitura batzuk. Erromatarrek I. mendean galena zilduna erauzten zuten handik eta galerien sare zabala sortu zuten. Galeri sare hau nahiz mendeetan zehar aldatuz joan den, egun, bi kilometro baino gehiago dituzten erromatarren galeriak ikus daitezke.

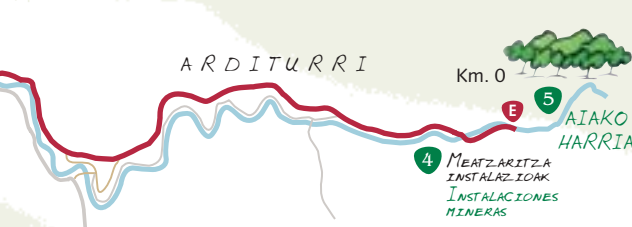
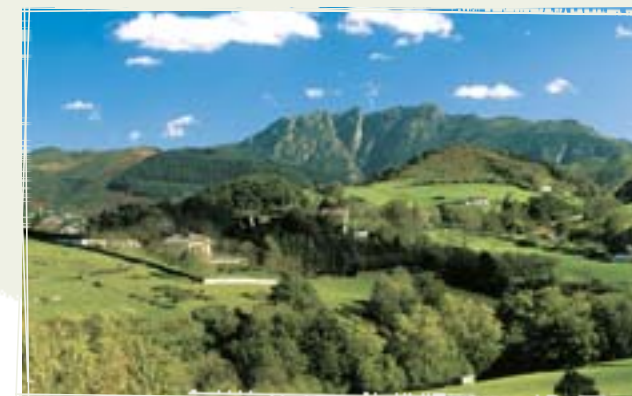

En el tramo final del trayecto llegamos a Arditurri, extracción minera con veinte siglos de historia abandonada en 1986, de la que aún se conservan algunas infraestructuras. Los romanos ya extraían de ella galena argentífera en el siglo I, y crearon una amplia red de galerías que se fue modificando en varios siglos de explotación. A pesar de todo, hoy se han encontrado más de dos kilómetros de galerías romanas en perfecto estado.

5 AIAKO HARRIA PARKE NATURALA / PARQUE NATURAL

Bidegorri hau Aiako Harriko magaleraino iristen da, Euskal Herriko multzo granitiko bakarrera. Duela 300 milioi urte inguru sortu zen eta 800 metroko harriztar honek haran osoa hartzen du azpian eta aparteko orografia du: orratz eta horma malkartsuak. 3.000 hektarea biltzen ditu eta Gipuzkoaren eta Nafarroaren arteko muga naturala osatzen du. 1995ean Parke Natural izendatu zuten.

El bidegorri llega hasta la misma falda de Aiako Harria, único conjunto granítico de Euskal Herria, formado hace unos 300 millones de años. Esta mole de 800 metros domina todo el valle y cuenta con una orografía única, con agujas y paredes abruptas. Las 3.000 hectáreas que abarca, que marcan la frontera natural entre Gipuzkoa y Navarra, fueron declaradas Parque Natural en 1995.

OIARTZUN
Euskal Herriko Bihotz Berdea

OIARTZUNGO UDALA
www.oartzun.org

